

สาขานวัตกรรม หัตถกรรมเครื่องจักสาน

ชื่อผลงาน จักสานคลุ้มบ้านคลองโอน

คำสำคัญ จักสานคลุ้ม

เจ้าของผลงาน 1. นางจิตรา พวงกัน

บ้านเลขที่ 1 ม. 4 ต.นนทรีย์ อ.บ่อไร่ จ.ตราด

2. นางแหวน หาญพัฒน์

บ้านเลขที่ 27 ม. 4 ต.นนทรีย์ อ.บ่อไร่ จ.ตราด

ความเป็นมาของนวัตกรรม

การจักสานคลุ้มของกลุ่มแม่บ้านคลองโอนนั้นเริ่มทำกันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายายโดยเริ่มจากการสานตระแกรงร่อนพลอย กระด้งฝัดข้าว กระบุงโรยข้าว และได้ทำสืบทอดกันมาจนรุ่นลูกหลานและได้มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อทำเครื่องจักสานเพื่อเป็นการอนุรักษ์เครื่องจักสานให้ยังคงดำรงอยู่ในปัจจุบัน โดยสมาชิกภายในกลุ่มเป็นแม่บ้านและเยาวชนในหมู่บ้านและได้ช่วยกันระดมความคิดพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆให้สวยงามตามความต้องการของตลาดในปัจจุบัน วัสดุดิบ ได้แก่ ต้นคลุ้ม ไม้ซี่ และหวาย ที่ใช้ในการจักสานก็เป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งหมด จนกระทั่งปัจจุบันกลุ่มแม่บ้านจักสานบ้านคลองโอนได้จดทะเบียนจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มจักสานคลุ้มบ้านคลองโอน และมีการดำเนินกิจการกลุ่มไปได้เป็นอย่างดี โดยมีหน่วยงานของรัฐเข้ามาให้การส่งเสริมและสนับสนุนด้านต่างๆให้กับกลุ่ม

การสร้างนวัตกรรม

วัสดุ/ทรัพยากรที่ใช้

กลุ่มจักสานคลุ้มบ้านคลองโอนได้มีการใช้วัสดุดิบ และอุปกรณ์ต่างๆและมีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการจักสาน และเป็นสิ่งที่หาได้ง่ายและเหลือใช้มาประยุกต์ใช้ ได้แก่

1. วัสดุ ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้เหลาดอกโดยนำกระป๋องมาเจาะรู ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ต้นคลุ้มนำมาทำเป็นดอกสำหรับสานคุณสมบัติไม่ขึ้นรา และมอดไม่กิน, ดอกไม้ซี่ และ หวานนำมาทำเป็นขอบ เป็นไม้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการนำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
3. มีดขอ
4. คีม
5. เหล็กแหลม
6. อุปกรณ์เคลือบสี

วิธีการ

1. นำคลุ้มและไม้ซี่มาเหลาเป็นตอกเตรียมไว้สำหรับจักสาน
2. นำตอกที่เตรียมไว้มาต้มน้ำเดือด เพื่อเป็นการกำจัดเชื้อราทำให้ผลิตภัณฑ์มีสีนวลสวยและไม่ขึ้นรา
3. นำตอกที่ต้มแล้ว มาทำการสานเป็นตะกร้า กระบุง กระจาด รูปทรงต่างๆ และลวดลาย โดยใช้สีธรรมชาติของตอก ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขึ้นฐานกระบุง

สานกระบุง

เม้มปากกระบุง

เข้าขอบกระบุง

มัดขอบกระบุง

ถักปากกระบุง

ใส่ตีนกระบุง

เคลือบสีกันเชื้อราและมอด

ประโยชน์ของนวัตกรรม

1. เป็นการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์
2. สร้างรายได้เสริมให้กับกลุ่มแม่บ้าน และคนชราในหมู่บ้าน
3. เป็นการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมให้คงอยู่
4. เป็นศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้เยาวชนที่สนใจในหมู่บ้านเข้าเรียนวิธีการจักสานคลุ้มเพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ให้ลูกหลานสืบไป